

ALKOHOLILAIN VÄHITTÄISKAUPPAA KOSKEVIEN UUDISTUSTEN VAIKUTUS ALKOHOLIJUOMIEN KULUTUKSEEN

Pasi Holm

10.1.2017

ALKOHOLILAIN MUUTOS VÄHITTÄISKAUPASSA

- 1) Prosenttirajan nosto 4,7 % → 5,5 %
- 2) Valmistustaparajoitteesta luopuminen
- 3) IV-oluiden, siidereiden ja lonkeroiden hintojen lasku noin 40 %

Kulutusmuutos

Olut

- mikä osuus III → IV
- vahvuus 4,6 → 5,3 %

Lonkero

- mikä osuus siirtyy
- vahvuus 4,7 → 5,5 %

Pt-kauppa
- muutokset
valikoimissa ja
hinnoittelussa

+

Taustalla useita kuluttajatutkimuksia, tilastoja myynneistä ja alan ammattilaisten näkemyksiä kuluttajakäytännön muutoksesta.

Siirtymä

Siirtymä

Matkustaja-

tuonti

- olut
- lonkero

+

Alko

- olut
- lonkero

+

Tapahtuuko kilpailun kautta muutos tarjoomassa?

Asiakasvirran vähenemisen kautta vaikutus viinien ja väkevien myyntiin.

+++

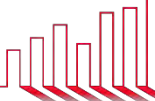
Arvio kokonaiskulutuksen muutoksesta

TUTKIMUKSEN TAUSTATIEDOT

Tutkimuksessa hyödynnetty laajasti eri tilastoaineistoja

- Tilastokeskus: kotitalouksien lukumäärä sekä bruttotulot ja käytettävissä olevat tulot.
- Valvira: Alkoholijuomien vähittäiskulutus juomaryhmittäin ja osin jakelutien mukaan jaoteltuna
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL): alkoholijuomien matkustajatuontikysely
- Päivittäistavarakauppa ry: päivittäistavarakaupan kokonaismyynti ja oluiden myynnin jakautuminen (noin 95 % vaaleita lagereita, joista lähes 85 % monipakkauksissa).
- Panimoiden tiedot alkoholijuomien kulutuksesta.
- Taloustutkimuksen haastattelututkimus:
  - Haastattelututkimuksella arvioitiin alkoholilain muutoksen vaikutuksia alkoholijuomien vähittäiskulutukseen ja matkustajatuontiin sekä absoluuttialkoholin kokonaiskulutukseen ja valtion verotuloihin.
  - Haastateltaville esitettiin arvio IV-oluen, siidereiden (4,7–5,5) ja lonkeroiden (4,7–5,5) hinnan laskusta.
  - Haastateltavilta kysyttiin alkoholijuomien ostoja kotimaasta ja ulkomailta euroina ja litroina sekä nykyisin että alkoholilain muutoksen jälkeen.

Taloustutkimuksen internet-paneeli

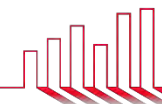
- Internet-paneelin perusjoukko on Suomen aikuisväestö (18–79-vuotiaat).
- Paneelissa kaikkiaan 50 000 henkilöä.
- Paneeli on edustava iän, sukupuolen ja asuinpaikan mukaan väestössä.
- Tutkimusta varten haastateltiin 2 091 henkilöä 2.12.–6.12.2016. Kysymyslomake on saatavilla pyynnöstä.
- Matkustajatuontiosuuden kysymykset ovat pääosin identtisiä THL:n matkustajatuontikyselyn kanssa.
  - THL:n kyselyssä tarkastellaan matkustajatuontia viimeisen kahden viikon aikana; tässä tutkimuksessa tarkasteluajanjakso on kuukausi.
- Tämän kyselyn tulokset yleistyvät kotitalouksien tulojen ja päivittäistavarakauppaostosten osalta varsin kattavasti koko kansantalouteen.
- Tämän kyselyn kotitalouksien alkoholijuomien vähittäiskulutus kattaa 86 prosenttia koko kansantalouden vähittäiskulutuksesta.
- Tämän kyselyn matkustajatuontiarvio on 50 prosenttia suurempi kuin THL:n matkustajatuontiarvio.

Kysely yleisty väestötasolle pääosin hyvin, matkustajatuonnin arvon arviointi haastavaa

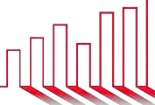
Miljoonaan euroa	Haastattelututkimus		Verokki	Lähde	
Bruttotulot		140 271	133 623	Tilastokeskus, 2014	
Nettotulot		96 799	114 666	Tilastokeskus, 2014	
Päivittäistavaraostot*		14 099	15 598	PTY, 2015	
	milj. euroa	milj. litraa	Osuus, %, euroista	Verokki, milj litraa	
Alkoholijuomien vähittäiskulutus	2 317	422		493	Valvira, 2015
mietoja oluita	793	190	34	345	Valvira, 2015
mietoja siidereitä	170	29	7	27	Valvira, 2015
mietoja lonkeroita	96	22	4	22	Valvira, 2015
Alko: olut, siideri ja lonkero	203	74	9	16	Valvira, 2015
mietoja viinejä	656	79	28	54	Valvira, 2015
välituotteet	102	7	4	3	Valvira, 2015
viinoja	297	22	13	27	Valvira, 2015
	milj. euroa	milj. litraa	Osuus, %, litroista	Verokki, milj litraa	
Alkoholijuomien matkustajatuonti	659	123		82	THL, 2015
olut, siideri ja lonkero	216	81	66	59	THL, 2015
miedot viinit	125	22	16	12	THL, 2015
välituotteet	103	6	5	2	THL, 2015
viinat	215	14	11	9	THL, 2015

* S-Ryhmä, K-Ryhmä, Lidl Suomi Ky ja Suomen Lähikauppa OY
Taloustutkimus/Pasi Holm

Alkoholilain uudistuksen vaikutukset vähittäiskulutukseen ja matkustajatuontiin perustuvat kahteen kysymykseen:

- **Selitys:** Asiantuntija-arvioiden mukaan IV-oluiden ja saman vahvuisten siidereiden, lonkeroiden ja juomasekoitusten keskimääräinen litrahinta laskisi 38 prosenttia (esim. IV-oluen litrahinta laskisi 5,9 eurosta 3,7 euroon).
- **Kysymys:** Jos päivittäistavarakaupassa myytävien IV-oluiden ja saman vahvuisten alkoholijuomien hinta laskisi 38 prosenttia verrattuna nykyisiin Alkon hintoihin, kuinka paljon arvioitte kotitaloutenne muuttavan alkoholijuomaryhmän X kulutusta (euroina ja litroina)?
- **Selitys:** Viron ja Suomen IV-oluiden hintaero (euroa/litra) laskisi 4,2 eurosta 2,0 euroon eli 53 prosenttia. IV-oluiden 24 tölkin salkun hintaero laivalla/Virossa on nykyisin 33,5 euroa Alkon hintaan verrattuna, jatkossa hintaero olisi 15,8 euroa.
- **Kysymys:** Jos Suomessa ja Virossa myytävien IV-oluiden ja saman vahvuisten alkoholijuomien hintaero laskisi 53 prosenttia, kuinka paljon muuttaisit alkoholijuomaryhmän X tuontia käydessäsi matkalla (euroina ja litroina)?
- **Tausta:** Kaikilta haastatelluilta on kysytty, kuinka paljon kotitaloutenne ostaa kotimaasta ja tuo Virossa eri alkoholijuomaryhmien tuotteita (euroina ja litroina) nykyisin.
- **Hinta-arvio:** IV-oluen hinta-arvio perustuu sekä III-oluen nykyiseen verottomaan hintaan kaupassa että kaupan ja panimoalan asiantuntija-arvioihin.

TUTKIMUKSEN TULOKSET

Alkoholin vähittäis- ja matkustajatuontikulutus kasvavat yhteensä 9 miljoonaa litraa eli 1,6 prosenttia alkoholilain muutoksen vuoksi

Tuote	Kotimaan vähittäiskulutus				Viron tuonti		
	Vuosi 2015, milj. litraa	Muutos, välitön, %	Muutos, osatekijät milj. litraa	Muutos, yhteensä milj. litraa	THL 09/15–08/16 milj. litraa	Muutos, %	Muutos, milj. litraa
III-olut	345	-13	-44,5	-45	3	72	2,2
Mieto siideri	27	-11	-2,9	-3	1	72	0,7
Mieto lonkero	27	-13	-3,5	-4	1	72	0,7
IV-olut	9	49	4,4 + 44,5 + 16,8	66	33	-51	-16,8
Siideri (4,7-5,5)	1	49	0,5 + 2,9 + 3,6	7	7	-51	-3,6
Lonkero (4,7-5,5)	6	49	2,9 + 3,5 + 7,1	14	14	-51	-7,1
Miedot viinit	54	-3	-1,5	-2	12	9	1,1
Väli tuotteet	3	-7	-0,2	0	2	13	0,3
Viinat	27	-9	-2,5	-3	9	5	0,5
YHTEENSÄ	499			31	82		-22,2

Vihreä väri: nykyisten IV-oluen, siidereiden (4,7-5,5) ja lonkeroiden (4,7-5,5) kulutuksen lisäys hinnan laskun johdosta johtuva.

Punainen väri: siirtymä miedoista oluista, siidereistä ja lonkeroista vahvempiin saman juomaryhmän tuotteisiin johtuen niiden hintojen laskusta ja jakelutien muutoksesta.

Sininen väri: siirtymä Viron tuontituotteista kotimaiseen vähittäismyyntiin johtuen hinnan laskusta.

Absoluuttialkoholin (100 %) kulutus kasvaa 0,5 % alkoholilain muutoksen vuoksi

VÄHITTÄISKULUTUS JA MATKUSTAJATUONTI YHTEENSÄ

	Alkoholi- sisältö, %*	Kulutus, milj. litraa	Abs. kulutus, milj. litraa	Abs. kulutus, milj. litraa, vuosi 2015
Tuote				
III-olut	4,5	306	13,8	15,7
Mieto siideri	4,6	26	1,2	1,3
Mieto lonkero	4,6	25	1,2	1,3
IV-olut	5,3	90	4,8	2,2
Siideri (4,7-5,5)	5,5	11	0,6	0,4
Lonkero (4,7-5,5)	5,5	26	1,4	1,1
Miedot viinit	12,1	66	8,0	8,0
Välituotteet	20,2	5	1,0	1,0
Viinat	35,5	34	12,2	12,9
YHTEENSÄ		590	44,1	43,9

Absoluuttialkoholin (100 %) kulutus kasvaa, %:

0,5

* Tuoteryhmien keskimääräisen alkoholisisällön muutosta ei ole laskelmassa huomioitu

Taloustutkimus/ Pasi Holm

Alkoholiveron tuotto kotimaan vähittäismyynnistä kasvaa 2,8 % (n. 35 milj. euroa) alkoholilain muutoksen vuoksi

	Alkoholivero		Kotimainen vähittäismyynti	
	senttiä/ abs cl	senttiä/ litra	verotuotto, uudistus, milj. euroa	verotuotto, vuosi 2015, milj. euroa*
Tuote				
III-olut	32,05		434	498
Mieto siideri		169	41	46
Mieto lonkero		169	40	46
IV-olut	32,05		126	15
Siideri (4,7-5,5)		169	13	1
Lonkero (4,7-5,5)	45,55		48	14
Miedot viinit		339	179	184
Välituotteet		670	18	19
Viinat	45,55		402	442
Yhteensä			1 300	1 265

Alkoholiveron tuotto kotimaan vähittäismyynnistä kasvaa, %: 2,8

* Tuoteryhmien keskimääräisen alkoholisisällön muutosta ei ole laskelmassa huomioitu

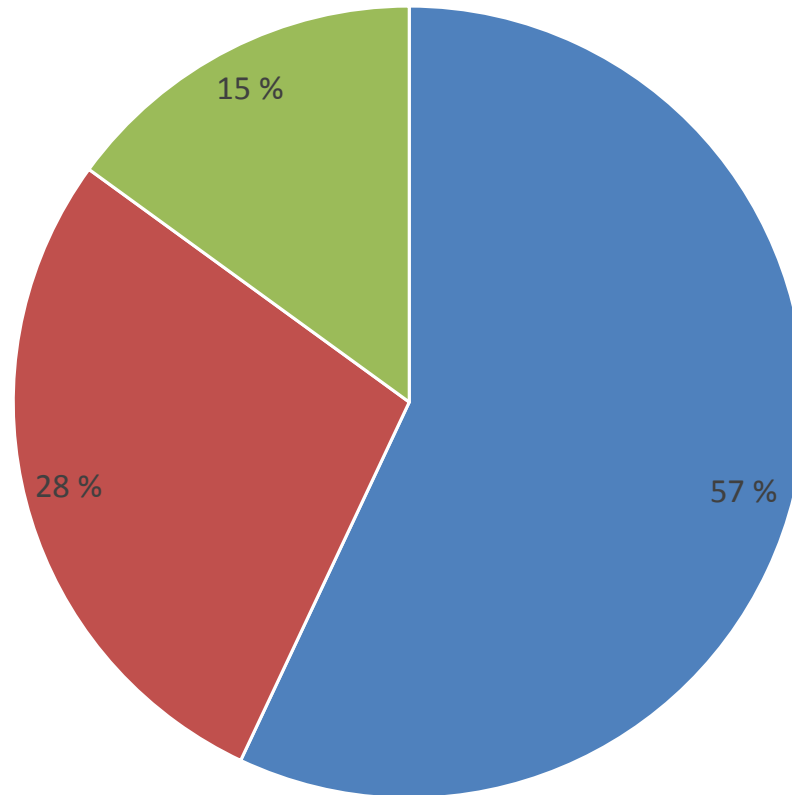
Taloustutkimus/Pasi Holm

SUOMALAISTEN SUHTAUTUMINEN ALKOHOLILAIN MUUTOKSIIN

Mitä mieltä olet alkoholilain muutoksesta?

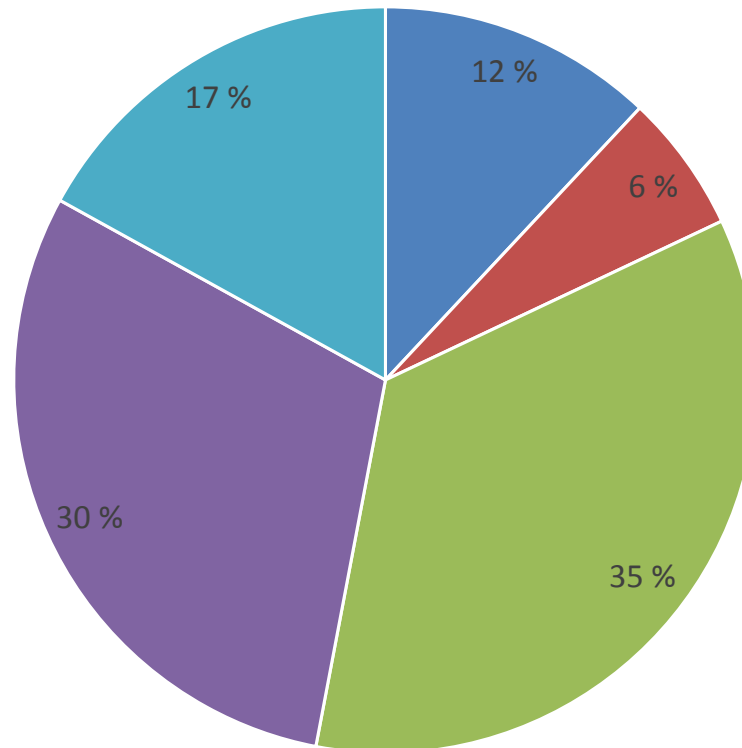
Osuus 18–79-vuotiaista vastaajista (n 2091)

■ hyvä ■ huono ■ en osaa sanoa

Mihin suuntaa alkoholin myyntiä pitäisi mielestäsi kehittää?

Osuus 18–79-vuotiaista vastaajista (n 2091)

■ III-olut Alkoon

■ IV-olut päivittäistavarakauppaan

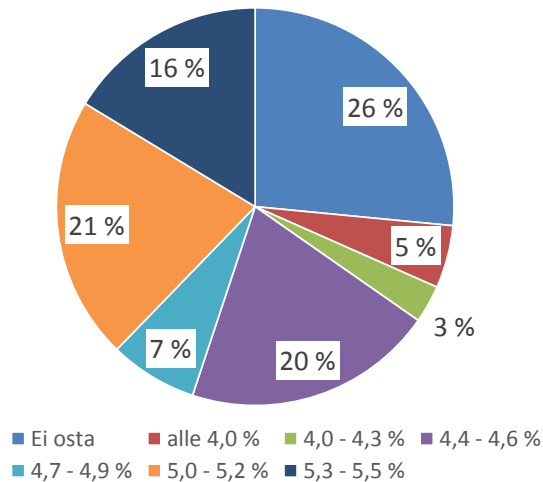
■ IV-olut ja miedot viinit päivittäistavarakauppaan

■ vapaa alkoholimyynti

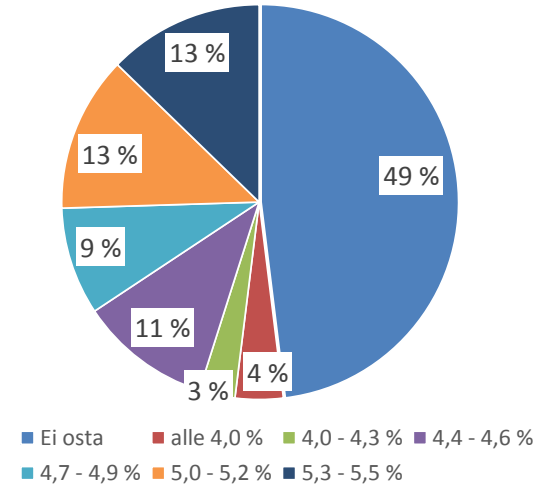
■ en osaa sanoa

Kuluttajien arvio siitä, minkä vahvuisia oluita, siidereitä ja lonkeroita mieluiten ostaisi päivittäistavarakaupasta (prosenttia vastaajista)

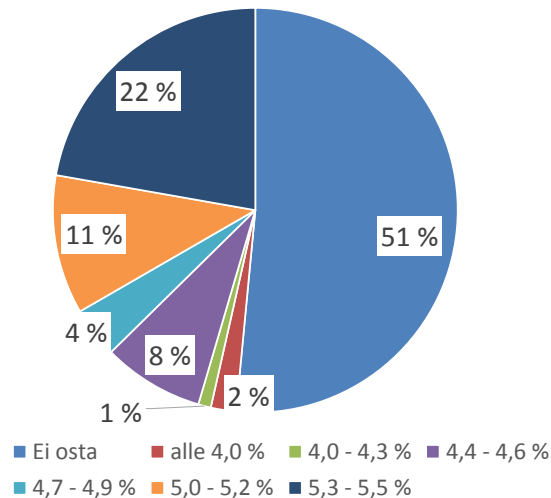
Olut

Siideri

Lonkero

YHTEENVETO

Alkoholilain muutoksella monia suotuisia vaikutuksia

- IV-oluiden, siidereiden (4,7–5,5) ja lonkeroiden (4,7–5,5) vähittäishinta laskee noin 40 prosenttia
- Alkoholijuomien matkustajatuonti Virossa vähenee neljänneksen (litroissa) nykyisestä. IV-oluen ja lonkeron osalta matkustajatuonti puolittuu.
- Alkoholijuomaverojen tuotto kasvaa 2,8 prosenttia eli noin 35 miljoonaa euroa, koska alkoholijuomien kulutus litroissa kasvaa (1,6 prosenttia) ja matkustajatuonti vähenee.
- Vaikka IV-oluen kulutus kasvaa hieman, absoluuttialkoholin (100 % etanolia) kokonaiskulutus kasvaa vain 0,5 prosenttia, koska väkevien alkoholijuomien kulutus vähenee.
- Pienkauppojen toimintaedellytykset paranevat, koska Alkon myymälöiden sijainnin vaikutus asiakasvirtoihin vähenee.
- Yli puolet aikuisista kansalaisista pitää alkoholilain muutosta hyvänä. Lähes kaksi kolmesta kansalaisesta haluaa vielä uudistuksen jälkeenkin vapauttaa alkoholin vähittäismyyntiä.

taloustutkimus oy

Pasi Holm

puh. 050 374 7462

s-posti: pasi.holm@taloustutkimus.fi

